

MAGYARÁG

1939. Junie 22

VIII. No. 171

1 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
Özv. PÁSZTOR EDÉNE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:
Dr. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

Sanghájban ágyúval lőtt egy japán hajó angol személyszállító hajóra

A japánok a jelek szerint az angol-ellenes intézkedéseket Tiencsinről Shanghaira is kiterjesztik. Tegnap a shanghai kikötőben igen súlyos incidens játszódott le, amelyről azonban nem lehet egyelőre biztosan megítélni, hogy felsőbb utasításra történt-e, vagy csak egy japán hadihajó egyéni tulakapása.

Tegnap délelőtt érkezett meg a shanghai kikötőbe az egyik nagy angol személyszállító hajó és utasait a partra akarta szállítani. Ekkor azonban a közelben levő japán hadihajó kapitánya közbelépett és megtiltotta az utasok partra lépését, ugyanakkor felszólította az angol hajó kapitányát, hogy jelentkezzék a japán hadihajón. Mikor pedig az angol kapitány ezt megtagadta,

ágyúval lövett az angol hajóra.

Hogy a lövések találtak-e, arról a jelentés nem szól. A jelentés beérkeztek azonban az angol kikötőparancsnokság — azonnal két torpedórombolót küldött a színhelyre.

Tiencsin körül flottát tömörít Amerika

Az amerikaiak is megerősítik távolkeleti flottájukat és ottani erejük nagy részét Tiencsin körül összpontosítják. Így teg-

nap erre irányították a Paul és a Jones torpedórombolókat valamint a Finch aknavetőit is. Az Augusta vezérhajó és a Narb Leader cirkáló pedig Csing-Uan-Ginben állomásoz-

nak.

A hét elején egyébként Tien csinbe érkezik a távolkeleti amerikai flotta parancsnoka is.

Német hadihajófut be Danzig kikötőjébe

A párisi „Excelsior” állítólag danzigi hírforrásból származó értesülést közöl, amely szerint a közeljövőben a Königsberg német cirkáló a napokban befut a szabad város

kikötőjébe. A hír annál nagyobb feltűnést keltett, mivel az egyezmények szerint egyetlen külföldi hadihajónak sem szabad Danzigban kikötni a lengyel kormány előzetes jóvá

hagyása nélkül. Az Excelsior úgy tudja, hogy ha a hír megfelel a valóságnak, úgy a lengyelek is két, vagy három egységet irányítanak a danzigi kikötőbe.

Istrate Micescu volt külügyminiszter 500 ezer lej kártérítést követel Iorga legújabb könyvének egyik kitétele miatt

Bucuresti, június 20. Mint a Curentul írja, Istrate Micescu volt külügyminiszter, a fővárosi ügyvédkamara dékánja, Iorga professzor Emlékiratai legutolsó kötetének megjelenésével kapcsolatban panaszt nyújtott be az ügyészséghez. Micescu ugyanis a könyv egyik kitételét személyére nézve sértőnek tartja. A kifogásolt rész az új alkotmányt előkészítő koronatanács üléséről számol be és olyan állításokat tulajdonít C. Argetoianunak, a szenátus jelenlegi elnökének, amely a panaszost a fegyelmi büntetések mellett, mint ügy-

védet és családapát egyaránt közmegvetésnek tehetik ki. — Panaszában Istrate Micescu a BTK 505., 507—518. szakaszai alapján kéri a kötet bevonását,

továbbá 500 ezer lei kártérítést s 10 ezer leit minden nap után késedelmi kártérítés címén.

Sztojadinovicsof ki akarják zárni pártjából

A jugoszláv kormány főbizottsága tegnap ülést tartott, amelyen a Sztojadinovicsof által felvetett jugoszláv kérdésről volt szó. Az ülésen két irány-

zat alakult ki, az egyik irányzat azt követelte, hogy Sztojadinovicsof és a horvát kérdésben benyújtott memorandum tizenkilenc aláíróját zárják ki a pártból, míg a másik irányzat szerint csak fel kell szólítani őket, hogy aláírásukat vonják vissza és Sztojadinovicsof meg kell fosztani pártelnöki tisztségétől. A vita igen elhúzódott és végül is olyan határozatokat hoztak, hogy amennyiben Sztojadinovicsof társai nem vonják vissza aláírásukat, akkor kizárják őket a pártból.

A német sajtó is elismeri, hogy az angol-francia hadierő igen számbaveendő ellenfél

Berlin, június 20. A német sajtó Gamelin londoni látogatásával foglalkozva kiemeli, hogy az egyesült angol-francia szárazföldi hadsereg Gamelin

vezetése alatt igen súlyosan számbaveendő ellenfél. Különösen kiemelik Gamelin katonai, taktikai és stratégiai képességeit, vasakarát és nagy em-

berismeretét, amely szintén egyik legfontosabb hadvezéri tulajdonsága.

BUR LEOPOLD ÁTKOZOTT SZÉPSÉGE

Történet egy timárlegényről, aki titokzatos szépségével 3 vármegye asszonyát és lányát bolondította magába. Tizenketten akartak halálba menni érte, míg azután féltékeny riválisok leszúrták

Székesfehérvár, június 20. A napokban lebontottak egy öreg, városégi házat, amelyben emberemlékezet óta timárok laktak s a ház körül terült el valamikor a híres tobakos (bőrkészítő) negyed is. A lakatlan házacskaiban már csak értéktelen lomok maradtak, de ezeknek az elszállítása közben

is előkerült egy látszólag jelentéktelen könyvecske, amely azonban rendkívül érdekes adatok sorozatát rejtegette. Ez a 150 éves könyv egy hajdani timárlegény vándorló könyvecskéje volt, amelyet a Czétnácsnak 1576 évben kelt 21.080 sz. rendelete alapján adtak ki.

Asszonyszemeknek való

Egy céhbeli vándorlegény könyvecskéje nem lenne különösen érdekes, de a könyv felnyitása után azonban kiderült, hogy a lebontásra ítélt ház lomjai közül Bur Leopoldnak a könyvecskéje került elő, aki a század egyik leghírhedtebb alakja volt.

Bur Leopold, aki Lovasbényben született, Fehérvárról tanulta a timárok tisztas mesterségét, aztán legénnyé serdülve, vándoruttra indult, bár a tisztas céh csak hosszas aggodás után állította ki a vándorlókönyvét. Bur Leopold nem volt sem haramia, sem varázsló, csak egyszerű, szép szál legény, akit azzal vert meg az ég, hogy menthetetlenül belebolondult minden nő, aki elébe került. Valami egészen kiváltságos férfiszépség lehetett ez a Bur Leopold, mert a könyv személyi adatai közé ezt írták be két nyelven is, hogy feltűnő ismertetője szerint „asszonyszemeknek való, nyalka legényember”.

A tisztas céh megállapítása a vándoruttra bocsátott legényről kissé furcsa lenne, ha nem igazolná a céh aggodalmát a könyv 32. lapján található bejegyzések sorzata, amelyekben az ország városainak tanácsai igazolják, hogy Bur Leopold olyan „embertelen szépségre tett szert, amellyel nem volt megtűrhető sehol sem, mert mert megbolondította maga körül az asszonynépet”.

Féltékenységi

A Bur körül feltámadt másfélvszázados szerelmi viharok közül az elsőt mingyárt a fehérvári céhtanács jegyezte be, mondván, hogy az „Istentől el rugaszkodott legényember gazdájának, Nemes Czeidler uramnak két hajadonleányát oly mértékben maga felé hajlította, hogy azok állandó perlekedésbe kerültek egymással, több ízben verekedésre került a sor közöttük, sőt nem átalították egymást a tobakolásnál használt maró szerekkel álmukban megöngöztözní, ami által mindket

tőjük orcája elcsufítottatott és a csufolkodók prédája lett.” Az átkos legényt a gazda legényei kiverték és az Erdemes Tanács kényszerű volt olyképpen határozni, hogy a legényt vándoruttra indítja, mert munkában és iparkodásban tisztas volt.

Bur Leopold mögött két elcsufított ábrázatu hajadonlány volt már, amikor a tanács határozatából vándoruttra indult. Ez az utja azonban tele volt

Amiről a régi céhkönyv beszél

rontással, drámával és sötét árnyékkal. Akármerre is ment a „kékszakállu timár”, nők bomlottak meg utána, családok dőltek össze s maga lassanként kivert, elvadult ember lett, aki nem mert emberek elé kerülni.

Fehérvárról Veszprémbe vette az útját, ahol három nap mulva már sustorgott a botrány körülötte. Egy csizmadia menyecske felesége bomlott meg utána és el akarta hagyni az urát. A férj nem engedte, mire a szerelmes asszony késéssel támadt rá és „csaknem ugyesett, hogy szerető uraemberét és ártatlan magzattját is megölte esztelen szerelmében, ha meg nem akadályoztatott volna”. Bur mindenesetre eltűnt Veszprémből, mintha kámfor lett volna, csak a veszprémi iparoslányok és asszonyok szíve dobogott fel, ha eszükbe jutott a „kékszakállu timár”.

Három szökevény kisasszony

Végigbarangolta a Balatont is, ahol tovább kísérte a szépségével járó átok. Egy tihányi parasztleány a Balatonba ölte magát és Bur elment Zalába, hogy meneküljön már önmaga elől is.

1757. tavaszán, farsang után egy zalai kastélyba tért be, hogy rendbehozza a kastélybeli kisasszonyok széttáncolt topankáit. Három előkelő urikisasszony feledkezett rá, kifagatták, hogy hová való és merre megy. Bur kinjában azt állította, hogy hazamegy Fehérvárra. Aztán újra eltűnt, de néhánny nap mulva elegáns hintón három szökevény kisasszonyka érkezett Fehérvárra, hogy megkeressék a varázslószemű timárlegényt. Az esetből nagy botrány lett, mert a kislányok apja befolyásos ember volt, akinek kívánságára elrendelték, hogy körözzék a legényt minden vármegye pandurjai. Bur tehát betyársorba került, úgy üldözték, mintha utszéli rabló lett volna, pedig nem rabolt soha mást, csak asszonysziveket.

A vándorló könyv is kikerült a kezéből. Egy győri hajócsárdában elpanaszolta a sorsát s azt a megmagyarázhatatlan hatást, amivel megbabonázta maga körül az asszonyokat. Elmondta, hogy zsebét szinte égeti a könyv, amiben szaporodnak a bejegyzések, mert üldözése előtt becsületesen bemutatarta mindenütt. Ebben a győri csárdában valaki kicsal-

ta tőle a könyvet és ettől kezdve Bur, a kékszakállu timár, magánosan vándorolt. A könyvet azonban küldözgette utána és a nemes céhek jegyzői írták a bejegyzéseket. Hol hosszabbakat, hol rövidebbeket, aszerint, hogy a jegyző ur fiatal volt vagy öreg, nős, vagy nőtlen.

Tűzvész

A bejegyzések és pirospécsetes igazolások szerint, még két esztendeig tartott Bur Leopold megátkozott vándorlása az or-

Felakasztotta magát és meghalt egy érettségi előtt álló kolozsvári diák

Kolozsvár, június 20. Megrendítő öngyilkosságról számolt be ma reggel egy szűkszavu rendőri jelentés: Zádor György 19 éves fiatalember, a kolozsvár kereskedelmi iskola magyar tagozatának utolsóéves növendéke tegnap a késő esti órákban Mofilor ut. 87. szám alatti lakásán felakasztotta magát. Mire az orvosi segély és a hivatalos rendőri bizottság kiérkezett a helyszínre, már csak a beállott halált konstatálhatták. Az érettségi előtt álló, aradi származású diák bucsulevelet írt szüleihez, annak tartalma azonban még ismeretlen.

Saját termései
FAJBOROK
Kisüsti pálinkák olcsó árban
1 liter jó asztali bor 10 Lei
6 . vételnél 9 Lei
Marghitai Uradalom borlerakata
Piața Mihai Viteazul 1. ücni pa ota

számban s ezalatt annyi veszedelem járt nyomában, mint valami járvány után. A bejegyzések szerint pontosan egy tucat nő kísérelt meg öngyilkosságot, de hogy ezek közül hány végződött emberhalállal, arról már nem szól a krónika. De adódtak véres verekedések, valóságos verboszkuk és más rémségek is. A szomorú sorozat Rácalmáson fejeződött be, ahol már halálraszánt, szerencsétlen emberként vetődött be Bur Leopold. A titokzatos varázserő még működhetett, mert nyomában felfordult a falu. A falu férfilakossága csak akkor kapott észbe, amikor lovasfutár meghozta a rejtélyes átkokkal telt vándorló könyvét. Összeültek és úgy határoztak, elteszik láb alól a kékszakállu timárt. A szerelmes asszonyok azonban megneszelték a dolgot és értesítették Burt, akinek sikerült az utolsó pillanatban elszökni és hazament Fehérvárra. A céh tagjai közzé azonban nem vették fel, a vándorlását kísérő furcsa hírek miatt. Hanem kiutasították a városból.

Halál

Erre a kiutasításra azonban nem került sor, mert az első éjszakán a kékszakállu timár betért egy kocsmába, ahol bált rendeztek a mesterlegények. Megmagyarázhatatlan varázsa még működött, a nők figyelme újra feléje fordult. Az italosfejű mesterlegények rátámadtak Burra s verekedés támadt, aminek az előhívott városi darabontok vetettek véget. Bur Leopold akkor már holtan feküdt a gyűrű közepén. Valaki éles, görbe di-kiccsel szinte kihasította a szívet.

Makulatura

Nyágpapír nagy tételben is kapható
Pásztor Ede cégnél
Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

Szavátai fürdőlevél

(Csípkés villa, június 14.)

Május felé apró nyugtalan-ságok ébrednek az emberben. A téli gondok gazdag csapatát tovakergette már a langyos tavaszi szél és helyüket gyorsan, lopva tervek, vágyak új serege foglalja el. Nyári ruha, vizsgák, szabadság, nyaralás, a viaskodó dolgozó ember, a jobb napokat látott polgár tu-catnyi új gondja. A családi ta-nács nehéz valószínűségi szá-mításokat végez, összead, ki-von, oszt és szoroz. Áttanul-mányozza a menetjegyirodák összes ingyen kapható pro-spektusait, a vasuti jegyárakat minden kedvezménnyel együtt Tétovázik, tőpreng. A fixfize-tése tisztviselő számításba ve-szi a még felvehető előleget, a stafétafutó ügynök már csak a feleségére gondol, hogy leg-alább az menjen. — Tagadja most, hogy ő volt az, aki egy év leforgása alatt kb. 6000 ki-lométert talpalt. Az orvos csak a gyerekeivel törődik, a mai nehéz világban és hogyan szalaszthat el egyetlen fizető páciens is. És így tovább. — Mindegyik próbál menekülni a kísértő költséges vágy elől különféle kifogással, hogy egy óvatlan pillanatban minden fogadkozást és takarékosági szándékot elárulva jegyet vált son szíve titkos vágya felé.

És gyakran megtörténik így, hogy a magaslatra készülődő a tengerparton köt ki és a számtalan szabályok között élő szinte aszkéta igényű kis-polgárral a legdrágább fürdő-helyeken akadhat gyakran össze az ember.

De haragudni ezért nem sza-bad és e bűnükért, azt hiszem még a legszigorubb bíró is fel-oldozást ad majd egyszer.

Ilyen előzmények után talál-tam magamat én is a buka-resti gyors egyik fülkéjében fe-lesegestől együtt, zsebünkben Szováta szólvó jegyekkel.

A mozdony vad dühvel ka-paszzkodik a virágosvölgyi hegyodonon felfelé. Fúj, prűsz-köl, szikrákat szór, mint vala-mi mesebeli szörnyeteg, aki szörnyű haragvással vad szá-guldásban tölti ki kedvét. A kocszi himbálva dül hol jobbra, hol balra és az apró órhá-zak, falyacskák szinte szégyen kezve tűnnek el a száguldó gyorsvonat mögött. Nem is csoda ez a nagy igyekvés. A menetrend három órát enge-délyez a Kolozsvár—Balázsfal va közötti utra. Ez parancs még annak a szuszogó, doho-gó szörnyetegnek is.

A vasutasok felvilágosításai-ban őszintés sohasem bíztam. Talán mert „vasutas gyerek” voltam és innen ered ez a bi-zalmatlanság, de most Balázsfalvára érkezve, ismét meg-erősödött bennem ez a véle-mény, ami lehet már a sirig is el fog kísélni. A közvetlen

csatlakozás helyett ugyanis az egyik balázsfalvi vasutas vi-gasztaló szavakkal hozza tudomásunkra, hogy két és fél órát kell várakoznunk a szováta motorosra. Híttelenkedésemre vasutas barátom a kifüggesztett érkezési-indulási táblához vezet. Magyarázza, hogy a ko-lozsvári déli gyorsnak a menet rend szerint van közvetlen csat lakozása, de valóságban nincs, mert ma 13-ika van és ez a vo-nal csak 15-től indul, tehát Kolozsváron „felültettek” ez-zel a gyorsal.

Igy aztán fél 7 helyett este 9 órakor érkezünk meg Szová-tára.

Fürge székely kocsisok kap-kodják szét az utasokat. Az első fecskéket. Alkudni nem kell. Ez egyszer egység van a magyarok között. A kétlovas batár ára 80 lei. Az állomástól a fürdőig 3 kilométer az út és háromnegyed óra alatt futják meg az apró kis lovak.

Mint egy kis karaván vonul végig az utasokat szállító ko-

csisor a falun. Egy-egy köszön-tés, nem nagyon bámul senki. Megszokták már itt az átvonu-ló fürdő-vendégeket.

Két parasztyerek üget a kocsink után. Várom, hogy egy óvatlan pillanatban felka-paszkodnak. De nem. A két fiu kitartóan fut, semmi szán-dékot nem mutat a felkapasz-kodásra.

Már sötét este van, tízóra felé, mire feltűnnek a fürdő-telep villanylámpái. Az út egy-re kapaszkodik felfelé a hegy-nek. Modern nyaralók és itt-ott öreg villák között fut már a kocsink, utánunk a két szé-kely gyerekkel, mikor városi fényben megvilágított téren megálljt kiált nagybajszu ko-csisunk öreg lovackáinak.

A Fürdő szálló. Végre meg-értem a két fiu nagy igyekvé-sét. Gyorsan megragadják cso-magjainkat és mire észrevesz-szük magunkat, már fenn is vagyunk a szálló egyik kényel-mes szobájában.

Reggel lett mire a kilenc-órás ut fáradalmait kipihen-

tük. De a fáradtság nem volt hiába, mert Erdély egyik leg-szebb fürdőhelyén találtuk magunkat. Kivülről kalapálás és korai munka igyekvő hang-ja halatszik. A félig kész épü-leteken dolgoznak lázas siet-séggel. Az egész telepen észre-vehető ez az igyekvő sietség, készülődés.

Takarítanak, porolnak, iesze-dik az erkélyek téli ellenzőit. Holnap már hivatalosan kez-dődik az előidény. A nagy hadikészületek ugyan a fő-idényre szólnak. Ma még az érák egészen szerények és a Medve-tó is csendes nyuga-lommal terpeszkedik még fél-városrészt betöltő területen, a sötétlő viz felett terjengő félel-metes magányt még nem za-varja a fürdőzők vig zajongá-sa. Szinte lopva húzódik meg az erdőövezte völgyben a tó közömbösen, kissé hidegen el-lentétben a villatulajdonosok lázas várakozásával. Csendes ma még a többi tó is, a Vörös-tó, Zöld-tó, Mogyorósi-tó, de holnapra már hangosabbra válik itt az élet, mert óráról-órára népesedik a telep és a városi emberek szenzáció-éhes kíváncsisággal fogják ku-tatni a titokzatos tavak rejtett titkait.

Heves Ferenc.

Programot adott a képviselőházban Teleki Pál magyar miniszterelnök

Új sajtó- és állampolgársági törvény Magyarországon

Budapest, június 20. Gróf Teleki Pál magyar miniszterelnök hétfőn mondotta el programbeszédét a képviselőházban.

— Mi az egyéni bánásmódot akarjuk. Minket magyarokat nem lehet egy kaptafára húzni és én nem engedem, amennyi-re tölem telik a magyar nem-zetet szokásaiból kivetkezni. Az alkotmányt tiszteletben fogjuk tartani, nem ismerek alkotmányreformot, csak alkotmányfejlődést. Az országot ma gyarabbá és keresztényebbé akarom tenni.

A magyar miniszterelnök ez után a kormány részletes munkaprogramját ismertette. Kijelentette, hogy bár az idejéig buza termés feleslege el van helyezve,

a jövőben más termelési ágakra kell áttérni.

A földbirtokreform javaslatát az egyik legközelebbi ülésen nyújtják be.

Szigorított devizatörvényt és új sajtótörvényt, valamint új állampolgársági törvényt terjeszt elő a kormány.

A hadsereg erősítése, új iskolák létesítése, a közigazgatás decentralizációja szerepel még a kormány programján. A sok törvényjavaslatra való tekin-

tettel a magyar miniszterelnök arra kérte a képviselőházat, hogy a nyári szabadságot a Ház rövidítse meg.

Sikkasztás miatt fel-jelentette saját apját

Onutac Gheorghe máramarosmegyei Tiszalunka község-beli földműves Ioan nevű fia kivándorolt Belgiumba. A fiatalember ott pénzt szerzett és haza küldött az apjának 25.000 leit, hogy a pénzből vásároljon földet neki. Az öreg nem vette meg a földet, hanem elköltötte a pénzt. A fiu a belgiumi „Mo-zy” tartományból sikasztás cí-mén feljelentette az apját. A máramaroszigeti ügyészség a külügyminisztérium útján ki-hallgattatta a fiatal Onutacot, aki Namury vizsgálóbíró előtt

fenntartotta a feljelentést és kérte apja megbüntetését. Az öreg ugyanis azzal védekezett, hogy a felesége — a fiu édes-anyja — halálos beteg volt — meg is halt — és a betegsége költötte a pénzt. A fiu viszont azt állította, hogy az öreg el-kocsmázta a pénzt. A máramaroszigeti törvényszék két heti fogházra ítélte az öreg Onutacot. Felelőztetés folytán a tábla foglalkozott az ügygel. A tábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét, de az ítélet végre hajtását felfüggesztették.

Alexejev, az orosz repülés hőse elindult a sarkvidékre

Moszkva június 20. Alexejev az orosz repülés hőse, vasárnap utnak indult a sarkvidék felé SSSR 207. típusú gépével. Utjának célja az északi ten-

geri átjáró felderítése és a Nova Zemlia, valamint a Lap-tev-tenger közti utszakaszon légi támpontok kijelölése.

Anglia és a demokrata államok kizárják Németországot a gazdasági együttműködésből

Az „Universul” londoni tudósítójának feltűnést-keltő cikke az angol közhangulat megváltozásáról

Az „Universul” londoni tudósítója Angur írja az alábbi érdekes londoni levelet:

Nem szokás egy haldokló haláláról beszélni. Sőt optimizmust mutatnak előtte, pedig ennek semmi célja sincs.

Az intelligencia terén a kora érett eszmék halnak meg legkésőbb. S amikor utolsó pillanatuk közeledik, az emberek későbbiek megvédeni, mint bármikor. Mesterséges lelkesedéssel akarják a nézőkben azt a hitet keltetni, hogy minden csodásan megy.

E haldokló eszmék között, de melyek állandóan uralni akarnak bennünket, — szerepel kétségtelenül az az eszme, — hogy a civilizált világ prosperitása nem képzelhető el Németország együttműködése nélkül. Ez a vezérelv feltalálható szakértőink minden beszédében és írásban. Londonban azonban az általános vélemény új orientációjának előjeleit kezdjük felfedezni. A szónokok még mindig kitartanak amellett, hogy szükséges Németország visszatérése a népek közösségébe. Mégis: a helyzet igazi urai kéz alatt a rendszer átépítésén dolgoznak, amely ki zárná azokat az államokat, kik nem akarnak résztvenni a közös műben. Más szavakkal, — Anglia kezd megbarátkozni a visszanyert prosperitás eszméjével és egyes nemzetek közreműködése és az olyanok kirekesztése árán, akik makacsul visszautasítják az együttműködést.

Mire alapul az a hit, hogy a világ prosperitása Németország prosperitásától függ? E felfogás kiindulópontja abban a tényben rejlik, hogy a világ gazdasági válságát a német egyéni válság váltotta ki. Innen következett azután, hogy a prosperitás nivójához való visszatérés szükséges ahhoz, hogy Németország is felemelkedjék. Ez a kapcsolat azonban — alapjában véve — mester-séges.

A háború után az Angol Bank vezetői Németország abszolút fizetőképességének tévhitében ringatták magukat. — Megengedték egyes pénzügyi intézményeknek, hogy a bankzár német értékpapirokat számoltassanak le, olyanokat, amelyek nem voltak jók, mert nem feleltek meg kereskedelmi ügyleteknek. Ime a bőség eredete, amely néhány éven keresztül Németország meddő földjét elárasztotta, Parker Gilbert, a német háborús adósságok ve-

zetőjének tanácsai és fenyegetései ellenére.

Amikor az elkerülhetetlen bekövetkezett, amikor Németország csődbe jutott, a Newyork és London által könnyelműen kikölcsonzött hitelek likvidálásának végzetes hiánya, a világválság pedig azt a formát és kiterjedést kapta, amit mi is ismerünk. Innen arra kezdtünk el gondolni, hogy a gazdasági helyzet nem javulhat meg Német-

ország segítsége nélkül, — legalább is előítélet.

Londonban a vezető körökben sokasodnak a jelek, — hogy felesleges megvárunk a németek jóakarátát, hogy meg láthassuk a gazdasági válság végét, amelyben az emberiség szenved. Azt állítani, hogy a válság nem oldható meg Németország nélkül — tévhit.

Igaz, hogyha a válság elsimítása német segítség nélkül

történik, tönkre fognak menni azok az országok, amelyek nem vesznek benne részt. De végül is az emberi természet ellen való, hogy az emberszeretetet a végtelenségig gyakorolják. A jótékonyagnak is megvannak a határai és úgy hisszük, hogy nagyon sokáig vártunk. Chamberlain és Halifax új ajánlata, — amely az Atlanti óceán tulsó partján is visszhangra talált, Hull külügy miniszter beszédében. Ha ez a felhívás nem talál meghallgatásra, Nagybritánia le fog mondani eddigi elvéről. Németország az önellátást prédikálja Európa és Amerika demokrata országainak annál inkább joguk van az önellátásra a maguk csoportjában. Egy ilyen rezsimnek több kilátása van a sikerre mintha csak egyetlen nemzetre alkalmaznák. A nemzetek csoportjának erőforrásai minőségileg, is mennyiségileg is, felette állanak Németországnak.

AZ ÖTVEN ÉVE HALOTT

Írta: IFJABB KUBÁN ENDRE

EMINESCU

1849. dec. 20-án megszületett Eminescu Mihail, a román lírának és közírásnak kiemelkedő zsenije, akinek halálát még most is gyászolja a román irodalom.

A kis Eminescu 9 éves korában Csernovicban a román nyelv egyik legnagyobb mesterének és apostolának keze alá került. Aron Pumnul buzdtására ismerkedik meg a nyelv szépségeivel és valószínűleg az akkor elvetett mag érett meg később és kelt ki a költészet csodálatos melegágyában ritkaszepe ségü délszaki virággá. Gyermekemberke még, amikor Erdélybe vetődik és Balázsfalván, az akkor onnan már eltávozott Barnufiu Simon professzor híres gimnáziumában folytatja tanulmányait. A balázsfalvai gimnázium a román közéletnek s irodalomnak nem egy jelentős nagyságát adta már akkor is. A balázsfalvi ősi gimnázium nagy hatással volt Eminescu Mihailra. Már akkoriban kezdett művészi tervei-vel foglalkozni, versek csiráz- tak ki lelkében, de a kor szellemének megfelelően — éppen úgy, mint Petőfi Sándor — a művészetet a Thalia oldala mellett kereste és kóbor szintársulattal végigjárta Erdélyt, keresztül-kasul bebarangolta Moldova városait, községeit.

1874-ben Iasi-ban, Moldova fővárosában tanfelügyelő majd a városi könyvtár igazgatója lesz. A politikai élet azonban nem engedi nyugodni és ellenségei addig rágalmaazzák, amíg egyik napról a másikra, a szoros értelmében az uccára kerül. Újságíró lesz. A Curierul

de Iasii szerkesztője. Azonban hamarosan ezt az állását is el kell hagynia. Tulságosan gerinces és igazmondó. Nem engedí befolyásoltatni magát és a kiadójával minduntalan nézeteltérése támad. Fennen hirdeti, hogy kizárólag csak a meggyőződésére hallgat. Felmondják állását és Bucurestibe távozik, ahol csakhamar íróasztalt kap a konzervatív párt lapjánál, a Timpulnál. — Együtt dolgozik itt Slavici-val, és Caragiale-val és itt látogatja meg gyakorta Alexandru Vlahuta, a költő is. Eminescu most sem tagadja meg önmagát. Éjjel-nappal dolgozik, páratlan mügonddal készülnek vezércikkei, melyek évtizedekre előre megjelölték a román publicisztika utirányát.

Megmarad továbbra is függetlennek, nem engedí befolyásoltatni magát és összeütközésbe kerül Lahovary herceggel is, a párt egyik nagyhatalmasságával. Lascar Catargiu elnöknek kell közbelépnie, aki már akkor nagy tisztelője volt Eminescu verseinek, hogy megmaradhasson állásában.

A tömördek munka mellett anyagi gondok gyötörték és nem csoda, hogy a filozófiába

elmélyedő, verseket alkotó, szerkesztői munkát végző és vezércikket író Eminescu lassan-lassan kezd összeroppanni. 1882-ben írott egyik levelében halálos fáradtságról panaszkodik és arról ír, hogy legalább hat hónapra ki kellene kapcsolódnia a politika ördögmalmából, amely aláassa egészségét és szellemét.

Szellemi halála előtt egy héttel Alexandru Vlahuta a nyomdában kereste fel. Eminescu cikket javított és halálosan fáradtnak látszott. Vlahuta megkérdezte tőle, hogy miért nem megy valahova pihenni.

— Hová? Hiszen nincs pénzem. És azután ki állana a helyemre?

Hét nappal később megőrült. A napilapok hírben számoltak be a román költészet és publicisztika nagy veszteségéről:

„Eminescu Mihail, a Timpul szerkesztője megőrült. A lap szerkesztője Paleologu ur lett”.

1889-ben testileg is meghalt. A Bellu temetőben helyezték örök nyugalomra Eminescu Mihail porhüvelyét, aki verseivel a román és a világirodalom egén örökre tündökölni fog.

Árokba zuhant egy autóbusz

Bucuresti, június 20. Nehoziesi közelében egy társasgép kocs, amelyben 25 kiránduló ült, árokba zuhant. Egy M. Bonciu

nevű fiatalember meghalt, a sofőr és hat utas súlyosan megsebesültek, a többiek könnyebb sérüléseket szenvedtek.

Chamberlain nyilatkozata az angol alsóházban a tiencsini helyzetről

London, június 20. Az alsóház mai ülésén Chamberlain miniszterelnök a tiencsini helyzetet ismertette közölve, hogy egyelőre nincs szükség rendészeti intézkedésekre, de az angol kormány további felvilágosítást kér a tiencsini hatóságoktól. Június 18-án — folytatta Chamberlain — két angol parti gőzös futott be a tiencsini kikötőbe, anélkül, hogy a japánok feltartóztatták volna,

vagy átkutatták volna a hajókat. Általában ugyanis a japán hatóságok átkutatják az angol hajókat. A helyzet egyáltalában nem világos. Nem lehet tudni, hogy a japán kormány a négy kínai kiadatásával még bonyolultabbá akarja-e tenni a helyzetet. Japán részről ugyan is nem kaptunk formai felvilágosítást a helyzetről, de reméljük, hogy Japán belátja, miszerint ésszerűbb volna az an-

gol javaslat szerint békés uton elintézni a nézeteltérést.

Halifax egyébként ma fogadta a londoni japán nagykövetet — mondotta továbbá Chamberlain. — Ugyanakkor a tokiói angol nagykövet is mindent elkövet a helyzet tisztázása érdekében. Az angol kormány állandó összeköttetést tart fenn a francia és az amerikai kormánnyal. Mihelyst lehetséges, újból nyilatkozom a kérdésről.

Esztországot megtámadnák, vagy na a belső propaganda, vagy minikák folytán beháború törne ki és valamelyik elvesztené függetlenségét egész Európa háborúba sodródna.

A balti államok függetlensége igen fontos Lengyelország szempontjából. Blickek alkultak közöttük, szoros katonai szerződéseket kötöttek. — Ha ezek integritása, vagy függetlensége veszélyben forogna, Lengyelországnak fegyvert kellene fognia és Franciaországnak meg Angliának is követnie kellene a példáját. Hát akkor miért nem jönnek össze idejében, nyíltan és bátran, hogy megakadályozhassák a hasonló felesleges lépéseket.

Letartóztatták a magyar nemzeti szocialista párt huszonnyolc tagját

Budapest, június 20. A magyar nemzeti szocialista párt 28 tagját letartóztatták, mert egyik társuk temetésén a betiltott egyenruhában jelentek meg.

Churchill cikke a Szovjettel megkötendő szerződésről

Az alábbi cikk a Daily Telegraph-ban jelent meg:

Meglepő, hogy milyen gyorsan és egyetemlegesen változott meg a közhangulat Franciaországban és Bulgáriában az Oroszországgal megkötendő hármasszövetség irányában. A jólismert ellenvételek egyszerűen megszűnnek még azok részéről is, akik a kommunizmussal szemben tartózkodóan viselkednek.

Nem kell azt hinni, hogy Oroszország nagy előnyöket nyújt a nyugati demokráciáknak, amikor a közös védekezés érdekében szövetséget köt velük. Most más az idő, amikor előnyöket lehet kérni, — vagy nyújtani. Minden megvalósításra váró helyzet esetében közös létérdekekre van szükség.

Az orosz érdekek nyilvánvalóak. A nemzeti szocialista csapatok közelsége és egy flotta megjelenése a Fekete tengeren komoly veszélyt jelentene Oroszországra nézve. Az Ukrajnára nézve kinyilatkoztatótt étvágy és komoly következményekkel járhat. Lengyelország sem kevésbé fontos Oroszország, mint Franciaország és Anglia szempontjából. A balti államok, vagy Finnország megszállása Oroszországot Nagy Péter háborúinak megismétlésére kényszerítené. Tehát Oroszország a demokrata államok külpolitikájának egyenlő jogos és tiszteltetreméltó közös érdeke és komoly alapja van. És ez az, ami a hármasszövetség tervének legyőzhetetlen életrevalóságot ad.

Anélkül, hogy a kommunizmusról alkotott véleményemet vagy a jelenlegi idők megnyilvánulásairól a véleményem megváltoztattam volna, a szovjet javaslatokat, mindig a francia vagy angol javaslatok elé helyeztem. Az elsők egyszerűek, logikusak és a közös érdekek szem előtt tartásával készültek.

Egyáltalán nem nehéz a balti államok és Finnország garانتálása és teljesen jogos

Oroszországnak a garanciára vonatkozó kérése. Nincs ok arra, hogy a béke védőgátjában réseket hagyjanak.

Azt kérdezik: S ha ezek az országok nem akarják a garanciát? Egészen biztos, ha Litvániát, Lettországot, vagy

Titeanu sajtóminiszter cikke a Silistrában felállított Ferdinánd király szobor leleplezésén

A kadrlateri kisebbség lojálisan együttműködik a többségi nemzettel

Bucuresti, június 20. A dob-rudzsai Silistrában tegnap leleplezték le Ferdinánd király emlékművét. Titeanu sajtóminiszter ezalkalommal beszédet mondott, amelyben a három király alatt Románia részéről Dob-rudzsában végzett civilizatórikus tevékenységet méltatta. —

Ezután a kormány kisebbségi politikájára tért át Titeanu:

— Engedékenyek vagyunk, ami azonban nem féltékenység és türelmesek, ami nem gyengeség. Csakugyan igen sokat beszélnek a nálunk levő kisebbségekről és nagyon keveset a román kisebbségekről, amelyek a

mi határainkon túl élnek. A kadrlateri kisebbségek lojálisan együttműködnek a többségi nemzettel. Minden faluban található az örömmel ezen megnyilatkozásai, amelyek kétségkívül egy okos politika és társadalmi virágzás rendszerének következményei.

Az öngyilkos nő ráesett a járókelőre, egyiknek sem lett semmi baja

Különös öngyilkosság Bucurestiben

Különös öngyilkosság történt tegnap Bucurestiben. A str. Carol 52. számú ház emeletéről Manda Marinescu öngyilkossági szándékkal kivette magát az ablakon. A kövezeten minden bizonnyal halálra zuzta volna magát, ha nem megy éppen akkor arra egy férfi, aki „önhibáján kívül” megmentette a leány életét.

Manda Marinescu ugyanis ráesett a járókelő férfire és a földre rántotta azt. A férfi néhány kisebb zúzódáson kívül semmi súlyosabb sérülést nem szenvedett, az öngyilkos nő azonban fején súlyosan megsérült és bár nem életveszélyes az állapota, de kórházi ápolásra szorul.

Rádió műsor

SZERDA.

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, híradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizá-lásjelentés. 13.10 Déli hangverseny. Közben sporthírek. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádió-

híradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19 Felolvasás. 19.17 Gramofonlemez. 20.05 Felolvasás. 20.20 Rádiózenekar. 21.30 Zongoraszámok. 22 Hírek. 22.15 Csevegés. 23 Hírek és vendéglői zene. Majd hírek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek. Utána étrend, közlemények. 11 Hírek.

11.20 és 11.45 Felolvasás. 13 Déli harangszó. 13.10 Balalajka. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.30 Hírek. 17.15 Diáklórá. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Hanglemezek. 18.30 Előadás. 19 Rádió szalonzenekara. 20 Rádió a rádióról. 20.15 Hírek. 20.25 Hegedű. 21 Hangjáték. 22.40 Hírek. 23 Új magyar zeneművek. 23.40 Hírek német, orosz, angol és francia nyelven. 24.30 Cigányzene. 1.05 Hírek.

Vízbe fulladtak a fürdőző bacăui liuk

Megrázó diákszerencsétlenség történt Bacăuban. Három diákfiú az ottani gátnál fürdött társaival együtt, az ár elkapta őket és mindhárman — diáktársaik szemeláttára — a vízbe fulltak.

Selejtes kreppapír tekercsenként leszállított árban kapható különböző színekben a Pásztor Ede cégnél.

A magyar parlamenti csoport fontos megbeszéléseket folytatott Cornăţeanu miniszterrel

A miniszter helyeselte a magyar képviselők magatartását, hogy előzetesen le akarják tárgyalni a készülő törvényeket

Bucuresti, június 20. Amint röviden már megírtuk, június 12-én délelőtt dr. Szász Pál szenátor vezetésével, gróf Teleki Ádám, Tompa Lajos, Orosz Károly, dr. Filó Ferenc, dr. Kovács Károly, Péter János és Ludwigh Gyula országgyűlési képviselők, kihallgatáson jelentek meg N. Cornăţeanu földművelésügyi miniszternél. A magyar parlamenti csoport tagjai részletesen tájékoztatták a minisztert népünknek reszortjába tartozó kérdéseiről.

A magyar gazdátársadalomnak ugyanis számos olyan jogos kérése van, amit az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet már több alkalommal a kormány tudomására hozott és amelyeknek megoldása már haszthatatlan szükségessé vált. Többek között első helyen áll az erdő, illetve közbirtokosság ügye. Ismeretes, hogy ebben a kérdésben már évek óta az a helyzet, hogy a közbirtokossági tulajdosok nem érvényesíthetik teljes egészében tulajdonjogukat s ennek következtében gazdasági nehézségekkel küzdenek. Vannak vidékek, ahol a magyar falusi lakosság fő jövedelmi forrását az erdőtermelés képezte. Most azonban a bonyodalmas és kötött hatósági eljárások miatt nem tudják terjesztvényeiket kelő áron értékesíteni. A parlamenti csoport tagjai arra kérték a minisztert, hogy a jövőben a különböző, népünk közvetlenül érintő gazdasági kérdésekben tegyék lehetővé, hogy már az intézkedések előtt az ügyeket a kormány szakembereivel letergálhassák.

A törvények és rendeletek megjelenése után már sokkal nehezebb a sérelmeket orvosolni és a jogos kívánságokat teljesíteni. Udvarhelyen és több vidéken a közbirtokossági erdők kitermelésénél a tulajdonosok a hatósági engedély megtagadása miatt nem tudnak eladási bárcákat szerezni. Ezenkívül még számos más fontos problémát terjesztettek elő.

A miniszter mindvégig nagy figyelemmel hallgatta a tájékoztatást és válaszbeszédében kijelentette, hogy magáévá teszi az előterjesztéseket. Meggyőződése szerint a parlament tagjainak nem csak az a kötelessége, hogy a képviselőházban és a szenátusban órák beszédek tartanak, hanem elsősorban az, amit a magyar parlamenti csoport kifejtett, hogy a kormány, illetve a reszortminiszterek szakembereivel előzetesen letergálják a különböző kérdéseket és csak

ezután készítsék el a törvényt, vagy a közérdekű rendelkezést.

Eppen ezért a maga részéről örömmel üdvözlö az elgondolást és utasítást ad a különböző ügyosztályok vezetőinek, hogy a szakkérdéseket előzetesen együttesen tárgyalják le. Ami a közbirtokossági ügyeket illeti, történetesen most készül az új erdészeti törvény és a maga részéről teljesíteni akarja a kívánságokat. Igéretéhez híven máris kiadja az utasítást, hogy a miniszterium szakemberei az ügyet tárgyalják le a magyar parlamenti csoport tagjaival. A faeladási bárcá engedélyek ügyében kiadja a szükséges utasításokat, hogy az érdekeltek a törvény rendelkezéseinek figyelembevételével ismét hozzájuthassanak természetes jövedelmi, illetve megélhetési forrásaikhoz.

Cornăţeanu földművelésügyi miniszter ezek után elmondta, hogy különös súlyt helyez a

buzaértékesítés megfelelő módon való megszervezésére.

Gondoskodni akar arról, hogy a termelők a búzát a világpáritási áron felül tudják eladni s e célból maga az állam is fellép vásárlónak, ugyanakkor különböző rendelkezéseket léptetnek életbe.

A június 13-án délután 6 órakor a miniszterrel történt megállapodás alapján dr. Szász Pál szenátor, dr. Filó Ferenc, Teleki Ádám, dr. Kovács Károly és Orosz Károly képviselők a földművelésügyi miniszteriumban 3 óráig közös megbeszélést tartottak a kormány erdészeti szakértőivel, illetve azokkal, akik az új erdészeti törvényen dolgoznak.

A bukovinai, krassói és szörény megyei román közbirtokossági vezetők, illetve képviselők tudomást szerezve parlamenti csoportunknak az erdészeti kérdésekkel kapcsolatos elgondolásairól, ők is csatlakoztak a küldöttséghez.

SPORT

Szép győzelmet aratott Lupényban a NAC Nac-Minerul 2:0 (0:0)

A NAC a vasárnapi Jiul meccs után Lupényban a Minerul ellen játszotta le hátralevő Nemzeti Bajnoki mérkőzését. A NAC-nak nem ártott meg az előző napi meccs, jól szerepelt, sőt, eredményesebb volt, mint előző napon. Ez al-

kalommal a főlényt gólokra sikerült felváltani és Spielmann góljaival értékes győzelmet aratott a NAC. A Minerul komoly ellenfélnek bizonyult, de az eredményen nem tudott szépitni.

A birkező bajnokság „meglepetése” Miért került Tőzsér a második helyre?

A birkező bajnokság meglepetését Tőzsér veresége szolgáltatta. A hirt az első jelentések után minden kommentár nélkül közöltük és az első perctől kezdve meglepetésnek és érthetetlennek tartottuk. Nem azért mintha Tőzsérnél nem történhetne meg kisiklás, hiszen egy győzelem rendkívül sok külső körülménytől függ. A második helyezés semmit sem von le Tőzsér értékéből, de az újabb érkezett jelentések igazolják, hogy az a feltevés volt helyes, amely szerint Tőzsér második helyezését a „körülmények” játszottak közre. A fővárosi lapok a döntő küzdelmet így írják le:

Feszült érdeklődéssel és izgalommal figyelte mindenki az „olimpiai” versenyt, Tőzsér és Horváth II. nagy küzdelmét, az országos bajnokságért. Már reggel 7 óra volt, de ennek a küzdelemnek megtekintésére a közönség jórésze rendületlenül kitartott. Heves iramban indult a nagy verseny, mindkét birkező tudása legjavát vitte a küzdelembe, szebbnél-szebb akciókkal igyekezett a másikat tussba dobni. A mérkőzés 18-ik percében Horváth villámgyors csipődobást hajtott végre, Tőzsér felvállon áttördül, de a bírót lát, a mérkőzést Horváth II. javára lefújja. Hiába a közönség tiltakozása, az ítélet

nem változik. Ezek után alakult ki a következő végeredmény: országos bajnok: Horváth József Vulturi, második helyezett Tőzsér Törökves, Nagyvárad.

Apróhirdetések

ÁLLÁS

Cipészsegédek tekszesek felvételnek. Hilaria 38. Ábrahám. 1873

Ujságáros fiut felvesz Vékonny ujságkioszk. Kishidő. 1873

Perfekt mindenek szakácsnői keresek. Dr. Molnár Reg. Carol II. ucca 8. 1866

Bevezetett körzetben a Magyarországi árusításához, megbízható, gyakorlott rikkancsot keresünk azonnalra. Biztosított 50 lei napi kereset napi pár órai elfoglaltsággal. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Megbízható ügyes napszámos vincellér felvétetik. Apusului 31. Dr. Cor szőlőbe. 1874

Szöllőmunkára hozzáértő, szorgalmas, becsületes házaspárt jó fizetéssel felveszek. — Moldova ucca 93. 1875

Ügyes varróleány felvétetik. Str. Bucovina No. 25. 1876

Intelligens jómodoru ügynököknek szép jövedelmet biztosítunk helyi foglalkozással. — Cim a kiadóban. 1126

Nagyobb kifutólányt vagy mosogatóleányt keres az Eldorado büfé. Episcopul Ciorogariu ucca 1. 1879

VÉTEL-ELADÁS

Vékony kender fonalat szövéshez megvételre keresek. — Cim a kiadóban. 1886

Daráló malom 36-os kőjárt, 8 lovas nyersmotor olajjal eladó. Molnár János, Cetariu. 1877

Egy teljesen jó állapotban levő, férfi szürke, nyári öltöny eladó. Cim a kiadóban. 1630

KÜLÖNFÉLE

Szerencsését, jövőjét megmondom. Lajtafalvyné, Str. Arhitecilor 5. Püspöki uti vilamos megállónál. 1878

A volt városi szőlőtelep mellett (Str. Stroeşcu), a nagyalomástól alig 5 percre, több, ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Ertekezni a tulajdonosnál d. e. 8—10-ig Str. Franceză 12

Elveszett szerdán este a színházról a Gen. Mosoiu utcán egy női Doxa aranyóra. Megtaláló jutalom ellenében Florina Badiceanu-hoz juttassa. Do robanilor 16. 1872

Töltőtoll javítást szakszerűen, gyorsan és olcsón végez a Pásztor Ede cég.

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CÉGNEL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL